

πως αλλιώς θέλεις, και εκεί μέσα τύπωνε κάθε τί, που θα σου θυμίζη την κρίση του χωριότη μου κ' έτσι εκείνος, που μια μέρα θα γράψη την ιστορία της γλώσσας μας και της Ελληνικής φιλολογίας, διαβάζοντας αυτή τη στήλη θα ιδή που ο σημερινός αγώνας, που οι εκλεκτοί του Έθνους μας καταπιαστήκανε, εΐτανε όχι μονάχα μεγάλος, μα με χωρίς καμμιὰ υπερβολή μπορώ να το πω, υπεράνθρωπος, γιατί είχε να παλαίση με την ελαφρότη, με την χωρίς συνείδηση πολεμική του αντιπάλου, με τη ψευτιά, με την άνοησία, με την ελλειψη μεγάλων και σιδερένιων χαρακτήρων και με την κλασσική άγραμματοσύνη—την πιο επίφοβη ντόπια θέρμη—των κριτικών της πεντάρας.

Και τώρα, φίλε Νουμά, σε χαιρετώ.

Καβαδάτες 26/5/07.

EIPHNH A. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

ΕΝΑΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΑΣ

Στά Τρίκαλα ή πλημμύρα μ' αθώπινες σάρκες ξεφάντων.

Όσοι δὲ θάφτηκαν ζωντανὸι στὸν σπιτιῶν τους τὰ ἐρείπια, τριγυρίζαν στοὺς δρόμους καταστραμμένοι, χαροκαμένοι καὶ σ' ἄθροτα σκόνταφταν κορμιά. Ἀπὸ καὶ μὰς τηλεγραφοῦσαν πὼς πεντακόσες χάθηκαν ψυχές.

Τηλεγραφοῦσε ὅμως καὶ ὁ γυμνασιάρχης καὶ ζητοῦσε ὁδηγίες πὼς καὶ πὺ θὰ στεγαστεῖ ἡ σοφία του καὶ οἱ μαθητὰδες του, ἡ καρμανιόλα του δηλαδή καὶ τὰ θυμάτά της, γιατί χωρίς ἄλλο πρέπει νὰ ξαναρχίσουν τὰ μαθήματα, σέξετάσεις γὰρ ἐπικεντρώνονται.

Ὡ, ἀδιόρθωτε σχολαστικέ, δέκα ἑκατομμύρια κατὰπτε ὁ ποταμὸς, πεντακόσες ζωές ἀφανίστηκαν, καὶ σὺ ζητᾷς νὰ ἀποστραθώσης κι ἄλλες.

Ὡ, ποταμὲ ἀνοησίας, ποὺ ἡ πλημμύρα σου ἔχει κάνει καταστροφές, πολὺ μεγαλύτερες ἀπὸ τὴ σημερινή.

Ὡ, πτώμα ζωντανό, ποὺ δὲ σὺ κάνεις καμμιὰ αἴσθηση, τόσα γύρω σου πτώματα. Ὡ, πτώμα, ποὺ βρώμισες καὶ μόλυνες τὸν ἀέρα ὁλόγυρα, ἀκόμα δὲ σὲ θάψανε;

Ὡ, νεκροθάφτη τῆς νιότης, ὦ στραβὲ ποὺ πολέμας νὰ ξεστραθώσεις.

Ἀπορῶ πὼς ὁ ποταμὸς σὲ σέβαστηκε καὶ δὲ σὲ

παράσους καὶ σένα, τιποτένιο σκουπίδι· μα' ἔχασα· μόνο αὐτὸς ὁ Θεὸς φιλεῖ ἀποθνήσκουσι νέου. Τὸ εἶπα καλὰ, δάσκαλέ μου;

*

Μὰ ἀρκετὰ, σώθηκαν φαίνεται πιά τὰ ψέματα. Ἔρχεται τὸ ρέμα, καὶ τὸ ρέμα τ' ἱρμητικὸ τοῦ ποταμοῦ, ποὺ θὰ παρασύρει σένα καὶ ὅλο σου τὸ σινάφι καὶ θὰ κἀνὴ ἐρείπια ὅλες σας τὶς σαπισμένες βρωμοσκοδομέες.

Ὡ, δασκάλου ἀχρεῖοι, θὰ πεθάνετε ἀπ' ἀσφυξία στὴν ἴδια σας τὴ βρωμαποθήκη τὴ γιομισμένη ἀπὸ τὰ ἴδια σας τὰ περιττώματα. Γραμματικούς κανόνες θὰ σὰς ψάλλουν στὴ νεκρώσιμη ἀκολουθία. Καὶ στὴν ἐπιτύμβια πλάκα θὰ σὰς γράψουν τὰ εἰς μὴ ρήματα καὶ τὶς μετοχές τους.

*

Σ' ἓνα δράμα τοῦ Heiberg, «Τὸ Μπαλκόνι», γυρίζει ὁ ἀντρας, βρίσκει τὴ γυναῖκα του μετὸν ἐρωμένο της καὶ τοὺς λέει· «ὦ μὴ νομίζετε πὼς ἔρθα ἐπίτηδες· γιὰ νὰ σὰς πιᾶσω τὸ τραῖνι ἑστροχιάστηκε καὶ ἀναγκάστηκε νὰ γυρίσω ἔξω. Δὲ σκοτώθηκε κανεὶς».

Δὲν ἔκουσα ποτὲ μεγαλύτερο λόγο! Εἶναι λόγος τοῦ σκοτῶναι.

Ἐνας θάνατος μποροῦσε νὰ κάνει στὸν τύπο αὐτὸ μεγαλύτερη ἐντύπωση, παρὰ ἡ ἀπάτη τῆς γυναίκας του, τὸ χάσιμο τῆς εὐτυχίας του. Γι' αὐτὸ παρακάτω λέει· «Ὡ, αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτα, ἐγνώρισα καταστροφές πολὺ μεγαλύτερες».

*

Ἡ σύγκριση φαίνεται περιττὴ καὶ καθὲ ἄλλο σχόλιο, καὶ τὸ ἄρθρο μου ἔπρεπε νὰ τελειώσει πρὶν μοῦ ἔρθῃ στὴ μνήμη ὁ Heiberg καὶ τὸ δράμα του.

Φανταστεῖτε ὅμως τὸ δάσκαλο, ὅταν θὰ χάσει τὴν ἀγαπημένη του τὴ γραμματικὴ!

Καὶ ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου νὰ γίνῃ ἀκόμα, αὐτὶς θὰ γυρίζῃ μέσα στὸ χάος σὰν καταστροφῆς πνέμα, καὶ μέσα στὰ πτώματα καὶ τὰ ἐρείπια θὰ ψάχνῃ τὴ Γραμματικὴ του νὰ βρεῖ.

Σ. ΧΑΡΛΗΣ

Υ. Γ. Ἐνας ἄλλος δάσκαλος ἔριξε μιὰ μπόμπα στὴ Βουλὴ. Φαίνεται πὼς ὑπάρχουν καὶ τίμιοι δασκάλου.

Ο ΙΔΙΟΣ

Ξελαργυγωμένες, ἀπὸ τὸ χωριουδάκι τὸ μικρὸ ποὺ βρισκότανε, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῆς στραῦτας, στὰ πόδια τοῦ Χαμονοκορφοῦ Πρῶτα, μιὰ φωνὴ γυναικῆσια· ὕστερις, ἀντρήσια φωνή. Κατόπι, ἀπανωτὲς ἀπανωτὲς κ' οἱ δύο τους. Ἡ γυναικῆσια φωνή, σὰ σουβλιά· χαμηλὴ καὶ βροντερὴ συνάμα ἡ ἀντρήσια.

— «Ἐγὼ θὰ τὸ πῶ, θὰ σὲ καταγγείλω πὼς εἰς τὸ σκότωσες τὸ παιδί!»

— «Καὶ γῶ, πὼς εἰς τὸ πνίξεις, σκύλα!»

— «Φονιά! Φονιά πατέρα!»

— «Φόνισσα μάνα!»

Ὁ Ἀντρέας δὲν κατὰλαβε ἀμέσως τί λέγανε, γιατί μιλοῦσαν στὴν μπρετονικὴ ντοπιολαλιά τους. Ρώτησε καὶ τοῦ τὰ ξήγησε ἡ Κατινούλα. Ἐφρίξε ὁ Ἀντρέας. Ἀλήθεια τάχα ὅσα ξεστομίζανε στὸ θυμὸ τους; Καὶ τοῦ ἀποκρίθηκε ἡ Κατινούλα.

— «Ναί, κάποτες τυχαίνουε ἀφτὰ στὰ χωριά μας. Ἡ φτώχεια τὰ φταίει. Κάνουε παιδιὰ μετὴν ντουζίνια κ' ἐπειτα δὲν ἔχουε ψωμί νὰ τοὺς δώσουε, δὲν ἔχουε κ' ἴδιοι τοὺς νὰ φάνε. Τὰ σκοτώνουε, δηλαδή τὰ φνιφτῶνε καὶ πεθαίνουε. Τὰ βγάζουε στὸ κρύο, μετὴν μποῦζι ἔξω ἢ μάννα δὲν τὰ βυζάνει· σὰ γίνουε δυὸ τριῶ χρονῶ καὶ δοῦνε οἱ γονεῖς πὼς ἀδύνατο νὰ τὰ θρέψουε, τὰ φοροῦνε στὴν πεί-

να· σὰν εἶναι μωρὰ, μωρὰ, τοὺς στραγγουλιζουε κιόλας λαφριά λαφριά τὸ λαῖμὸ, νὰ μὴ φαίνεται. Μαλλῶνει τάντρογγο, ἐπειδὴ ὁ ἀντρας μέθησε κ' ἡ γυναῖκα πρέπει ὅλα νὰ τὰ ποφίρη. Ὁ ἄντρας τῆς θὰ τῆς συβούλεψε νὰ τὸ ξεφορτωθῇ καὶ τὸ ξεφορτώθηκε μετὰ χέρι τῆς. Ἀπὸ καὶ ὁ καθγάς».

Ἡ Κατινούλα τοῦ τὰ ξεδιάλιζε μ' ἓνα ὕφος ποὺ δὲ γράφεται, ἥσυχα ἥσυχα, σὰ νὰ κουδεντιάζε γιὰ τίποτις ἀδιάφορο, γιὰ τίποτις ἀπὸ τὰ συνηθισμένα, τὰ γνωστὰ, ποὺ προσοχὴ δὲν ἀξίζουε, γιατί καθὲ μέρα τὰ βλέπει. Μήτε φόβο τῆς προξενούσανε μήτε καμμιὰν ἀνατριχίλα. Τὰ ἔξερε. Καὶ τότες κατὰλαβε ὁ Ἀντρέας τὴ δυστυχία τοῦ κόσμου. Ἡ Κατινούλα ποὺ εἴτανε τόσο καλὴ, ποὺ δὲν μποροῦσε νὰντικρύσῃ μετὰ τὰ μάτια τῆς ζωὸν πονεμένο, ἡ καημένη, ἀπὸ μικρὴ ἀκόμη, ρτάνει ποὺ κοίταζε τί γινότανε γύρω της, καὶ παντοῦ ἀντάμωνε τὰ ἴδια, θλίψη κακομοιριά καὶ κρίμα. Ὡστε μήτε ἀποροῦσε πιά τάγαθὸ τὸ κορίτσι. Ἐνοιώσε ὅμως ὁ Ἀντρέας πόσα, κοντὰ κοντὰ μας, στὴν ἀθρηπότητα καὶ στὴ δημιουργία, ἡ νύχτα μὰς ἀποσκεπάζει, πόσα ποὺ τὴν ἀνάσα μας δὲ θὰ παίρναμε, ὥσπου νὰ δοῦμε νὰ τὰ λούσῃ τὸ φῶς τὸ ἀγνό.

Ἡ Κατινούλα, ἐκείνη τὴ βραδεῖα καὶ τὴν ἀ-

Ο ΝΟΥΜΑΣ.

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10.—Γιὰ τὸ ἑξωτερικὸν Δρ. 10.

20 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κισκόκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιδόρου, (Ὁφθαλμιατρειῶν), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ἐξαρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλὴ). Στὸ Βόλο βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνδὸς χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἡ ἀποχώρησις τοῦ Θεοτόκη ἀπὸ τὴν πολιτικὴν — «Ἀλλαγὴ» — Ψωμὶ καὶ κόμμα — Τρέλλα καὶ... «Ἀγρόπολη» — Ἄν ἀποχωρεῖ!...

ΑΠΟΧΩΡΕΙ λοιπὸν ὁριστικῶς ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ὁ Θεοτόκης. Μιὰ τέτια ἀπόφασις τιμᾷ τὸν ἄνθρωπο, καὶ μακάρι νὰν τὸν ἀκολουθῇσαν κι ὅσοι ἄλλοι πιάδουν πῶς ἤθελε πιά ἡ ὥρα τους ποὺ δὲν μποροῦνε εἶναι χρήσιμοι. Τὸ Κράτος σήμερὰ ἔχει ἀνάγκη σὲ ὅλους τοὺς κιάδους ἀπὸ ἀθώπους ζωτανούς, μετὰ ἡθίσματα καὶ μετὰ νύστα μέσα στὶς ψυχές τους. Καὶ παρατάνου ἀπ' ὅλους, πρέπει τέτοιος νῆναι καὶ αὐτὸς ποὺ διευτίνει τὴν ἐξουσία, γιατί ἡ δύναμις τῆς θέλησής του καὶ τὰ πάντα τῆς σκέψης του, θὰ κινῶνται, καὶ ἡ τὴ φέρει ποὺ θὰ δώσει, κι ὅλο τὸν ὄργανό της: Πολιτείας.

Ὁ Θεοτόκης μὰς ἀποδείξε τόσες φορές τώρα, πὼς δὲν εἴτανε ὁ τέλειος. Ἐλπίδες ἀνάνου του πολλὲς στηριχτήκανε, μὰ οἱ ἐλπίδες πέταξαν πιά. Ἐντύχημα εἶναι ποὺ καὶ ὁ ἴδιος τὸ κατὰλαβε, καὶ φρίκει μακριὰ ἀπὸ τοὺς κοινοβουλευτικούς ἀγῶνες, ποὺ χατάνωσαν τὸ ἔθνος, βλάσκοντας πρόφασις τῆς ρεματισμοῦ του. Ὅπου κι ἂν κοιτανᾷς κατὰρμῆνοι αὐτοὶ ρεματισμοί, γὰρ στὰ πόδια, γὰρ στὴν ψυχὴ, γὰρ καὶ στὸ μυαλό, πάντα φέρουν μεγάλου κακοῦ στοὺς ἀθρώπους καὶ στὰ ἔθνη ποὺ τοὺς ἔχουν. Κι ἂν οἱ ἀθρώποι δὲν θεωρεῖνται ἀπ' αὐτοὺς γιατί δὲν μποροῦνε νὰ ξαναγίνωσι, στὰ ἔθνη ὅμως ἀλλάζει τὸ πρῶμα, φτάνει μονάχα νὰ βρεθῇ ἄλλοθι νέου ἄντρος, γὰρ νὰ κεντρώσουν τὸν ὄργανό τους μετὰ νέο αἷμα.

Καὶ θὰ θέλαμε ὁ κ. Θεοτόκης, στὴν τέτια περίστασις, νὰ δειχνότανε εὐλαγής, καὶ νὰ βροντοφώναζε θαρρετὰ καί-

βριανὴ καὶ τὶς ἀκόλουθες μέρες, εἶχε μέσα τῆς κάποιον ἄλλο κακρὸ ποὺ δὲν τὸν ἔδειχνε, μήπως καὶ δυσανεστῆση τὸν Ἀντρέα, μήπως καὶ συχιστῇ. Δὲν ἤθελε ἡ Κατινούλα νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ Χαμονοκορφί, τουλάχιστο νὰ φύγῃ πρὶν νωρὶς ἀπ' ὅτι ἀποφασίσανε. Κι ἀλήθεια ὁ Ἀντρέας τὸ εἶπε κι ἀπαρχῆς, ὅταν ἤρθανε, πὼς θὰ γυρίσουνε στὸ Παρίσι, τίς εἰκοσι ἐξή του Σταβροῦ, τὴν τρίτη. Ἐρκοῦν δὲν ἄλλαζε σκέδιο. Ἀξάρνα ὅμως ἀναγκάστηκε ὁ ἄνθρωπος. Ὁ γιὸς του ξανάρχιζε κατὰ τάνόητα φερσίματά του. Ἐπρεπε μετὰ καθὲ τρόπο νὰ μὴν τὸν ἀφύσωνε μόνο στὸ σπῆτι, νὰ σηκωθῶν ὅλοι καὶ νὰ πάνε. Λοιπὸν ἐμελλε τώρα νὰ ξεκινήσουνε τρίτη δεκαετηνιά. Ἡ διαφορὰ σκεδὸν ἀσήμαντη, θὰ μοῦ πῆς. Ἐτσι ἔλεγε κ' ἡ Κατινούλα. Μαθημένη ἀπὸ γεννησιμιὸ τῆς νὰ ποφίρη, νὰ κἀνὴ κουρᾶγιο, νὰ μὴν παραπονιέται ποτέ της, νάχη πομονὴ κ' ἐγκαρτέρηση, σῶπαινε καὶ νόμιζε πὼς ὅπως τῶριζε ὁ ἀφεντικός, θῆναι καὶ τὸ πρὸ σωστό. Μὰ καποῖο προαίσθημα λυπητερὸ ἔτρεμε στὴν καρδιά της, θολὸ κι ἀνήμερο κι ἀκάλητο, πὼς θῆσθηνε κι ἀφτὰ μετὰ τὸ καλοκαίρι, πὼς ἴσως, ἂν ἐμνησκε ἀκόμη λιγάκι, ἂν ἐμνησκε στὴν πατρίδα, μπρὸς στὴ θάλασσα, στέγαπημένο τὸ ξοχικὸ ποὺ κι ἄλλοτε τὴν ἔσωσε, θάναλαβaine ἀποφασιστικά. Δὲν πρόσεχε

